

Jussi Koivisto
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

23.6.2015

Kokous EFSAn Advisory Forumin Communications Working Groupin 47. kokous
Paikka Bukarest, Romania
Aika 16.–17.6.2015
Osallistuja Jussi Koivisto

EFSAn Advisory Forumin Communications Working Groupin (AFCWG) 47. kokous pidettiin Romanian Bukarestissa 16.–17.6.2015. Paikalla oli osanottajia 20 maasta.

EFSA:n viestinnän asioita

Aiempien kokousten palautteiden perusteella EFSA:n viestinnän asioille varattua aikaa on lyhennetty ja annettu enemmän aikaa jäsenmaiden viestintäasioiden käsittelyyn.

Chemicals in food

EFSA:n Tony Smith kertoi, että EFSA:n on viestinnässään kokeillut entistä suuremmin kuluttajille suunnattua kieltä. 14. huhtikuuta julkaistun Chemicals in food -raportin kohdalla Smith puhui ”myytinmurtaja”-tyylistä. Tarkoitus siis rikkoa kemikaaleihin liittyviä myyntejä ymmärrettävillä sisällöillä.

Tämä ensimmäinen yritys ei onnistunut toivotusti, sillä raportista uutisoi aiempaan tyyliin lähinnä vain erikoismediat, mutta kuluttajaystävällisyyttä aiotaan jatkaa.

Chemicals in food News Story EFSA:n verkkosivuilla:
<http://www.efsa.europa.eu/en/press/news/150414.htm>

Kofeiini

27. toukokuuta julkaistu kofeiinitutkimus sai paljon huomiota eri puolilla Eurooppaa. EFSA:n media relations teamin vetäjä Jan Op Gen Oorth kertoi aiheesta.

Tehtävänä oli arvioida kofeiinin nauttimisen turvallista määrää terveillä aikuisilla, raskaana olevilla, nuorilla, alkoholin kanssa jne. Aihe oli helppo myydä ja jo luonnoksen julkistaminen vuodenvaihteessa 2015 herätti paljon kiinnostusta.

Toukokuussa uutinen levisi uutistoimistojen kautta nopeasti ympäri Eurooppaa ja sen ulkopuolelle. Uutisointi oli tutkimuksen faktoihin perustuvaa ja ainakin EFSA:n mediaseurannan kokoamien otsikoiden mukaan hyvin yhdenmukaista.

Alla Helsingin Sanomien otsikko aiheesta ja muiden eurooppalaisten lehtien otsikointia:

- EU-linjaus: Yli neljä kupillista kahvia päivässä voi olla haitallista terveydelle
- EU: Max fyra espresso om dagen
- EFSA: Fa male bere piú di 4 tazzine caffè al giorno
- Boire quatre cafés par jour, ni plus ni moins
- No más de cinco cafés expresos al día
- Five espressos worth of caffeine could damage health. Warns EU
- Excess caffeine health warning – EU

- Stop na die vijfde espresso
- EU-Untersuchung: Über vier Espresso am Tag können Gesundheit schaden

Op Gen Oorth mainitsi, että luonnosvaiheen jälkeen tehtiin eräs tärkeä tarkennus tutkimukseen. Lopullisessa versiossa painotettiin sitä, että tutkimuksessa ei otettu kantaa alkoholin ja kofeiinin runsaaseen yhteiskäyttöön, vaan pelkästään yhden annoksen nauttimiseen. Kofeiinipitoisen alkoholin ylenmääräisen juomisen terveysvaikutukset on aihe, joka kiinnostaa ympäri Eurooppaa, joten tämä tarkennus oli väärinymmärrysten välttämiseksi hyvä.

Twitter

Tapausesimerkkien yhteydessä EFSA:n edustajat puhuivat sosiaalisen median ja Twitterin hyödyntämisestä. Syvällisempään analyysiin siitä, ketkä EFSA:n viestejä jakavat ja kuinka merkittävää se on, ei EFSA:ssakaan ole ryhdytty. Selitys on sama kuin useimmilla organisaatioilla, eli ei ole resursseja.

EFSA on kokeillut Twitterissä myös kyselytuntia. Joukko EFSA:n eri alan asiantuntijoita yhdessä viestinnän edustajien kanssa oli kokoontunut yhteen tunnin ajaksi vastaamaan ihmisten kysymyksiin. Viestiä kyselytunnista oli levitetty muun muassa ECDC:n ja komission kanavilla. Tunnin aikana ryhmälle tuli 15 kysymystä, joka koettiin sopivaksi määräksi vastata. Op Gen Oorthin mukaan tunnelma ihmisten kesken ”oli kuin Valkoisen talon tilannehuoneessa”. Hänen kokemuksensa mukaan kokeilu oli hauska eikä hirveän työläs.

UK:n edustaja sanoi heidän kokeilleen vastaavaa Twitter-keskustelua. Aiheena oli ollut kamylobakteeri ja kanaan liittyvät asiat yleensä. Lienee ollut osa aiemmissa kokouksissa esiteltyä ”Älä pese kanaa” -kampanjaa. UK:n edustaja sanoi, että yhteistyö muiden kanavien kanssa on Twitter-kyselytunneissa avainasemassa, jotta saadaan tarpeeksi huomiota ja siten kysymyksiä ihmisiltä. UK oli tehnyt yhteistyötä BBC:n kanssa. UK:n FSA:lla on Twitterissä 26 000 seuraajaa, kun BBC:n eri kanavien seuraajamäärät ovat suurimmillaan miljoonissa.

Jäsenmaiden viestintäasioita

Kypros

Kypros oli järjestänyt paljon ohjelmaa keväiseen WHO:n Food Safety Dayhyn liittyen. Aiemmissa kokouksissa oli käynyt ilmi, että useimmat maat osallistuivat päivään melko matalalla profiililla. Tiedotteen ja verkkosisältöjen luomisen lisäksi viranomaiset olivat järjestäneet tiedotustilaisuuden, jossa terveysasioista vastaava ministeri puhui.

Kroatia

Kroatian elintarvikevirasto järjestää kymmenvuotisjuhliensa kunniaksi syksyllä maailman ruokapäivänä tilaisuuden nimeltä 1st Croatian Food Safety Risk Assessment Conference. Konferenssissa esitellään riskinarvioinnin saavutuksia Euroopassa. Puhujia tulee eri puolilta, muun muassa EFSAsta ja Saksan BfR:stä. Tapahtuman englanninkieliset verkkosivut avautuvat heinäkuun alussa.

Saksa

Saksassa on julkaistu uusi arvio arseenista riisissä. Tiedote:

http://www.bfr.bund.de/en/press_information/2015/14/rice_and_rice_products_contain_high_levels_of_inorganic_arsenic-194366.html

Materiaaliin kuului myös muun muassa kysymys-vastaussivu, joka on käännetty englanniksi:

http://www.bfr.bund.de/en/questions_and_answers_on_arsenic_levels_in_rice_and_rice_products-194425.html

Aihe ei ole uusi, mutta tasaisen kiinnostava. Saksan edustaja oli hieman yllättynyt, että mediahuomiota ei ollut enempää tällä kertaa. Aihe on puhuttanut eri maissa viime aikoina ja yhteinen ongelma asiasta viestimisessä on ollut se, että aihe ei ole mustavalkoinen. EFSA:n Op Gen Oorth sanoi, että EFSA:n kannalta aihe on ikivihreä ja nousee aina uudestaan esiin, vaikka ei tärkein ja kuumin aihe olekaan.

Portugal

Portugal on tekemässä lapsille kirjaa elintarviketurvallisuudesta. Aiheena käsienpesu, bakteerit ja muut vastaavat asiat. Tarkoitus on jakaa kirjaa koulussa ala-asteikäisille lapsille. Esittelyvideon perusteella kirja vaikutti mielenkiintoiselta. Kirjaa on tarkoitus jakaa myös englanninkielisenä PDF-muodossa, mutta vielä se ei ole saatavilla.

Norja

Norjalaiset ovat suunnitelleet uusia keinoja sidosryhmäyhteistyöhön. On mietitty vuosittaista sidosryhmäpäivää ja aamiaisseminaareita. Aamiaisseminaarien mietintä on pidemmällä, mutta vielä ei ole yhtään järjestetty.

Aamiaisseminaaritilaisuuksia ovat kyselleet muun muassa toimittajat, jotka olisivatkin yksi tärkeä ryhmä. Toinen ryhmä, joita on mietitty, ovat erilaiset ravintotieteilijät, joita Norjassakin on nykyään paljon. Tässä ryhmässä on suuri hajonta, sillä osa heistä on suorittanut laajoja tutkintoja, osa lyhyitä kursseja.

Tarkoitus on miettiä aamiaisseminaareille tietty vakiformaatti, jota sitten sovelletaan kunkin ryhmän tarpeisiin. Tilaisuudet olisivat kaikille avoimia.

Romania

Isäntämaa Romania esitteli yhteistyötään median kanssa. Romanian elintarviketurvallisuusviraston tavoitteena on esimerkiksi, että medialta tuleviin kysymyksiin pyritään vastaamaan 10 päivässä, mutta monimutkaisemmissa asioissa voi mennä jopa 30 päivää. Käytännössä vastaaminen menee niin, että asiantuntijat laativat vastauksen, jonka viestintäyksikkö tekee ymmärrettävämmäksi ja pääjohtaja tarkistaa lopputuloksen ennen vastauksen lähettämistä. Jos media haluaa haastattelua jostain aiheesta, pääjohtaja päättää, kuka haastattelun antaa vai antaako hän itse.

Sense About Science

Johtaja Tracy Brown Sense About Science -järjestöstä oli puhumassa. Kyseessä on Lontoossa sijaitseva hyväntekeväisyysjärjestö. Se ”taistelee väärää tietoa vastaan”, jotta se väärä tieto ei muuttuisi totuudeksi.

Järjestö tuottaa julkaisuja ihmisiä puhuttavista aiheista. Tuorein on ruoka-allergioista:

<http://www.senseaboutscience.org/pages/making-sense-of-allergies.html>

Julkaisut toteutetaan niin, että ensin seurataan julkista keskustelua, jossa syntyneitä kysymyksiä annetaan vastattavaksi joukolle tieteilijöitä. Ennen julkaisua tekstejä testataan ihmisiin, jotta nähdään, miten ne ymmärretään.

Järjestö tuottaa myös lyhyempiä nopeita vastauksia. Alla oleva linkki verkkosivuilta ottaa kantaa brittilehdissä olleisiin uutisiin siitä, että aurinkovoiteiden käyttö voi heikentää sperman laatua: <http://www.senseaboutscience.org/resources.php/196/researchers-respond-to-headlines-claiming-quotsunscreen-blamed-for-drop-in-sperm-countsquot>

Järjestön käyttämä yksinkertainen ja suorapuheinen tyyli on ollut Brownin mukaan menestys. Sosiaalinen media aiheuttaa heillekin kuitenkin ongelmia. Viestejä on voitava yksinkertaistaa joskus paljonkin, eivätkä kaikki tieteentekijät eivät tästä ole mielissään. Yksinkertaistusta vaikeampaakin on luoda sellaista sisältöä, jota ihmiset haluavat lukemisen lisäksi myös jakaa omissa kanavissaan. Vaikea yhtälö on myös se, miten yksittäisille ihmisille vastataan. Maan suurin tietäjä ei voi käyttää aikaansa siihen, että hän kiistelee yksittäisten ihmisen kanssa, mutta toisaalta yleisöä haluttaisiin palvella.

Sense About Science Twitterissä: <https://twitter.com/senseaboutsci>

Eräs Brownin kertoma tarina näytti mielenkiintoisesti sen, miten ainakin Britanniassa julkisuuden henkilöillä on suuri valta. Brown kertoi ryhmäkeskustelusta, jota oli nuorten kesken vetänyt. Keskustelussa noin 15-vuotias ”hyvin fiksun oloinen nuori” oli kertonut noudattavansa julkkisten terveysohjeita. Hänen selityksensä julkkisten viestien luotettavuuteen oli se, että esimerkiksi Ella McPherson on A-luokan julkkis, joten hänellä on varmasti varaa käyttää hyviä neuvonantajia. Lisäksi, jos McPhersonin mielipide on Vogue-lehdessä, se on sitäkin uskottavampi, sillä Vogue on kallis lehti.

Julkisuuden henkilöiden suuri mahti on johtanut siihen, että Sense About Science tarjoaa heille ja heidän managereilleen apuaan tiedon tuottamisessa. Apua on hyödynnetty.

Tulevaa EFSAan ja AFCWG:hen liittyen

AFCWG:n kriisiviestintäharjoitus 4.–5.11. Parmassa. Kriisiviestintäharjoitusten ja muun työn perusteella on tarkoitus julkaista vuonna 2016 päivitetty Risk Communications Guidelinesit.

Eurobarometritutkimusta elintarviketurvallisuuteen liittyen ei tehdä vuosien 2005 ja 2010 tapaan, mutta jotain vastaavantyylistä tutkimusta kumppanin kanssa tehdään. Mietinnässä vielä se, mitä tarkalleen on aiheena.

EFSA:n uudet verkkosivut on tarkoitus julkaista lokakuussa.

Mediaharjoitus

Media Wise -yhtiö oli antamassa Emma Robsonin johdolla koulutusta median kanssa toimimiseen. Käsiteltiin eritoten televisioon, radioon ja vastaaviin annettavia haastatteluja, joissa ollaan itse äänessä. Enimmäkseen opit olivat ennenkin kuultua, mutta tässä ylöskirjattuja pääkohtia:

- Vaikka tietäisit aiheestasi kaiken, haastatteluihin pitää valmistautua. Mieti etukäteen, mitä toimittaja sinulta tulee kysymään. Mieti, mikä on tässä aiheessa tärkeää ja painota sitä vastauksissasi.
- Pidä viestisi sopivan yksikertaisena. Älä selitä liikaa, koska toimittaja voi tarttua epäolennaiseen asiaan tai ymmärtää väärin.
- Kuuntele ennen kuin vastaat.
- Joskus toimittajan kysymys on epätarkka. Korjaa epätarkkuus, jotta lopputuloksena ei ole väärinymmärrys.
- Toimittaja voi yrittää painostaa hiljaisuudella. Tauot ja hiljaisuus koetaan epämukavaksi, joten asiantuntija haluaa ehkä lisätä vielä jotain, mitä ei muuten tulisi sanoneeksi.
- Toimittajat pitävät superlatiiveista, suurin pienin ensimmäinen jne. Myös yleisö pitää niistä.